

XXXII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Had- és Rendészettudományi Szekció

Gödöllő, 2015. április 15-17.

Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Állatmentés módszerei, elvei, formái katasztrófák során

Jelige: ViKoLe

Pályamunka lezárásának időpontja: 2014.07.

2015.

Tartalomjegyzék:

1. BEVEZETÉS	1
2. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR	3
2.1 Általános elvek	4
2.2 Személyi állománnyal kapcsolatos követelmények	5
2.3 Műszaki, technikai követelmények	6
2.4 A nemzetközi segítségnyújtásban való részvétel különös szabályai	6
2.5 Központi rendeltetésű mentőszervezet	7
2.6 Támogatás	7
2.7 Pályázatok	9
2.8 A társadalmi és karitatív szervezetek védekezésben való részvételének különös szabályai	10
2.9 Az önként jelentkező szervezetek és személyek védekezésben való közreműködésének szabályai	10
2.10 A civil szervezetek kötelezettségei	11
3. ÁLLATMENTÉS ELVEI, MÓDSZEREI, FORMÁI	13
3.1 Állatjólleti veszélyhelyzetek	13
3.2 Különböző állatfajok és –csoportok mentésének sajátosságai	14
3.2.1 Vadon élő állatok mentése	14
3.2.2 Egzotikus állatok mentése	16
3.2.3 Társállatok mentése	20
3.2.4 Gazdasági állatok mentése	21
3.2.5 Mentőautó felszerelése	22
3.3 Problémák különböző katasztrófák esetén	23
3.3.1 Árvíz, belvíz	23
3.3.2 Ipari, vegyi katasztrófa	24
3.3.3 Szállítási balesetek	25
3.3.4 Állatvédelmi, társadalmi katasztrófa	26

4. SZERVEZETEK FELADATAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSE	27
4.1 Általános teendők	27
4.2 Mi történik egy szükséghelyzetben	28
4.3 Hová tartoznak a civilek?	28
5. SAJÁT TAPASZTALATOK	30
5.1 A 2002-es gemenci árvíz	30
5.2 A 2010-es vörösiszap-katasztrófa	32
<i>5.2.1 Fontos volt a gyors informálódás!</i>	<i>34</i>
<i>5.2.2 Az elhelyezés problémái</i>	<i>34</i>
<i>5.2.3 A mentett állatok elhelyezése, ellátása</i>	<i>35</i>
<i>5.2.4 A katasztrófa-védelem állatmentési feladatai és részkövetkeztetés</i>	<i>36</i>
5.3 A 2013-as dunai árvíz, az „évszázad árvize”	37
<i>5.3.1 Részkövetkeztetés</i>	<i>39</i>
5.4 Állat a metróban	39
<i>5.4.1 Részkövetkeztetés</i>	<i>40</i>
6. KUTATÁSOM EREDMÉNYEI, JAVASLATOK	41
6.1 MÁSZ-Magyar Állatmentő Szövetség felvétele a riasztási rendbe	41
6.2 A „Cézár” Bevetési Egység létrehozása	42
7. ÖSSZEFOGLALÁS	46

1. BEVEZETÉS, CÉLKITÚZÁS

Tudományos diákköri munkám témájának aktualitását az a tény adja, miszerint az elmúlt évek ipari és természeti katasztrófái során az emberélet mentésének prioritását figyelembe véve egyre nagyobb teret nyert és társadalmi nyomásra is előtérbe került az állatok mentése.

Ezt a tevékenységet nyugodtan sorolhatjuk a speciális mentés témakörébe, hiszen speciális, az átlagostól eltérő felkészültséget, tudást és tapasztalatot igényel.

Specialitását különösen az a tény adja, hogy legyen az bármilyen tevékenység, amelynek egynél több résztvevője van, megköveteli a kommunikációs kapcsolatot. Az állatok esetében a kommunikáció egy olyan viselkedési aktus, mely megváltoztatja a másik állat (esetünkben a mentő személy) magatartásának mintázatát. Katasztrófák során az állatok mentésekor elengedhetetlen olyan személy részvétele, aki a megfelelő tapasztalattal bír az állati kommunikáció terén! Fontosnak tartom még kiemelni azt is, hogy az állatok mentésének nem csak érzelmi jelentősége van, hanem az elhullott állatok közegészségügyi veszélyt is jelenthetnek, a veszélyt érző, szétszéledő, majd falkába verődő állatok pedig félelmet keltve valós veszélyforrássá válhatnak. Az állatvédő szervezetek ezt, a jelenleg műszaki mentésként definicionált feladatot átvállalva könnyítenék a hatóságok munkáját, valamint megelőznék a további baleseteket. Erre külön kitérek a *„Következtetések, javaslatok”* fejezetemben.

Az állatmentést az esetek többségében állatvédő civil szervezetek végzik.

E szervezetek védekezésbe történő bevonását a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság igazgatója rendeli el. Az önkéntes mentőszervezet a kárhelyszínen a hivatásos katasztrófavédelmi szerv szakmai irányítása mellett avatkozik be. A megyei védelmi bizottság elnöke helyszíni műveletirányítót jelöl ki.

Dolgozatomban fontosnak tartom leszögezni a mentő szervezetek egyetemleges alárendeltségét a kárhelyszín-parancsnoknak. Ezen társaságok sokszor esnek abba a hibába, hogy fanatikusan mennek előre, jogszabályt és balesetvédelmi előírást nem ismerve és be nem tartva, ezzel a saját testi épségükön kívül a mentendő személyt, a mentés sikerességét és a felettesüket veszélybe sodorva.

Ezt megelőzendő, mint a *„Következtetések, javaslatok”* fejezetben olvasható majd, álmodtam egy bevetési egységet a Hunor, és a Huszár egységek mintájára, amely

katasztrófák esetén állatmentésre bevethető lenne, valamint további szervezeteket lenne képes mozgósítani. Elképzelésem megvalósítása nem lehetetlen, mivel 2010 óta az ORFK, a Fehérkereszt Állatvédő Liga és a Cerberos Állatvédő Egyesület aláírásával megszületett az Országos Állatvédőrség, amely rendészeti és bűnmegelőzési vonalon képviseli az állatvédőket.

Ennek analógiájára működne a 'Cézár' bevetési egység, amely a BM OKF alá tartozna. Mivel a jelenlegi állatmentők között rengeteg tapasztalt és szakképzett kolléga van, nem lehet gond felállítani egy elit csapatot, amely szakértelmével egy esetleges katasztrófhelyzet esetén helyt tudna állni.

2. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A mentési alapelvek civilek és a hivatásos állomány részéről azonosak:

Legfőbb feladat az emberi élet mentése, ám az állatmentő civil szervezetek nézete szerint ezt az állatok életének mentése kell, hogy kövesse – egy időben az anyagi javak mentésével és a gazdasági károk megelőzésével. Mivel a hatóságok részéről jól felkészült állatmentő csoportokról nem beszélhetünk, így az elmúlt évek során a kényszer szülte a civilek részvételét a katasztrófák során történő állatmentési munkába. A civilek azonban bebizonyították rátermettségüket, így a „*Saját tapasztalatok*” című fejezetemben olvasható majd, hogy egyes káreseteknél kifejezetten a hatóságok kérték az állatmentők részvételét. A hivatásos állomány által az állatok mentése a 124/2011. számú BM OKF Műszaki Mentési Műveleti Szakutasítása¹ alapján történik:

”3.1. Állatok, tárgyak és anyagok mentésénél emberélet és testi épség nem veszélyeztethető, csak az emberélet-mentés befejezése után végezhető. Kivételt képez az olyan anyag, ami az emberekre, az oltásban/mentésben résztvevőkre közvetlen életveszélyt jelent, vagy tömegszerencsétlenséget, katasztrófát idézhet elő.

3.2. Állatmentés csak abban az esetben végezhető, ha valamilyen tüzeset, vagy káreset következtében, illetve a tűzoltói beavatkozás elmaradásával az állat(ok) közvetlen életveszélybe kerül(nek).

3.3. Minden esetben, amikor állatmentés válik szükségessé, értesíteni kell az állatvédelmi hatóság ügyeletes állatorvosát. Ha nincs a helyszínen állatorvos, a tűzoltás/mentés vezetőnek mérlegelni kell, hogy az állat menthető-e, mentendő-e.

3.4. Az állatok, a tárgyak és az anyagok mentését csak a tűzoltás/mentés vezetője rendelheti el.

3.5. Állatmentés az állatjóléti szempontok figyelembevételével történhet.

3.6. A mentést szakember bevonásával, véleménye figyelembevételével, tűzoltói irányítással lehet végrehajtani.

3.7. A megmentett állatok, tárgyak és anyagok őrzésére a körülmények figyelembevételével – az együttműködő szervek, tulajdonosok, illetékes vezetők stb. útján - kell intézkedni.

3.8. A mentési sorrendet a tűzoltás/mentés vezető dönti el, az értékük, illetve – amennyiben helyszínen tartózkodik - a tulajdonos kérésének figyelembevételével.

¹ 124/2011. számú BM OKF Műszaki Mentési Műveleti Szakutasítása

3.9. Veszélyhelyzetben az állatok viselkedése megváltozik, támadóvá válhatnak, ezért a mentést végző készüljön fel a rúgás, harapás, csípés, marás, stb. kivédésére. „

2.1 Általános elvek

Ahhoz, hogy az önkéntes mentők egyes katasztrófák esetén a kárfelszámolásban és helyreállításban részt vegyenek, meg kell, hogy szerezzék a minősítést a Nemzeti Minősítési Rendszerben.

Folyamata a következő:

A szervezet kérelmet nyújt be a katasztrófavédelem területi szervénél. Ezután eleget kell tenni bizonyos alapkövetelményeknek, majd a szervezetet nyilvántartásba veszik. Azt a mentőszervezetet, amely a minősítést megszerezte, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve nyilvántartásba veszi.

A nyilvántartásba vételt követően a mentőszervezet számára nemzeti minősítő oklevelet állít ki, melynek érvényességi ideje a kiállításától számított 5 év. Amennyiben ez lejár, a mentőszervezet a minősítést megújíthatja, ennek hiányában a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve törli a szervezetet a nyilvántartásból.

Aláírásukkal vállalják a védekezésben való egyetemleges együttműködést más szervezetekkel, valamint elfogadják, hogy munkájukat a helyszíni műveletirányító irányítja majd. Munkájukról jelentést adnak le.

„234/2011. 57. § (1)² Az országban működő önkéntes mentőszervezet a hazai katasztrófák és veszélyhelyzetek hatásai elleni védekezésben akkor vehet részt, ha a Nemzeti Minősítési Rendszerben meghatározott képzettségi, felkészültségi alapkövetelményeknek eleget téve a minősítést megszerezte. A Nemzeti Minősítési Rendszert a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve minden év január 31-ig közzéteszi a honlapján.

A minősítés megszerzéséhez a mentőszervezet a nyilvántartásba vétel helye szerint illetékes hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szervénél kérelmet nyújt be.

A megfelelt és a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve által nyilvántartásba vett mentőszervezet értesítés alapján vesz részt a hazai katasztrófák és veszélyhelyzetek hatásai elleni védekezésben, valamint a nemzetközi segítségnyújtásban.

² 234/2011. 57. § (1)

A mentőszervezet a megállapodás aláírásával elfogadja a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve koordinációs és - beavatkozás esetében - irányítási jogát, és ezzel a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szervénél vezetett nyilvántartásba bekerül.

A nyilvántartásba vett mentőszervezet a védekezésben a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szervének értesítése alapján vesz részt. Az értesítés kiterjed a mentőszervezetek mentésbe történő bevonására, próbariasztásra, valamint ellenőrző gyakorlaton történő részvételre. Az értesítést kiadó szerv a mentőszervezet védekezésbe történő bevonása elrendelőjének minősül.

A kárhelyszíni tevékenységét a helyszíni műveletirányító irányítja. Az önkéntes szervezetek együttműködnek a katasztrófák elleni védekezésben feladatot ellátó valamennyi más szervvel és szervezettel.

Ezek a szervezetek általános jelentéstételi kötelezettséggel tartoznak. A mentőszervezet a beavatkozásairól, igénybeviteléről, valamint a feladat végrehajtásáról jelentést készít és a tevékenység befejezését követő 8 napon belül megküldi az értesítés elrendelője számára.”

2.2 Személyi állománnyal kapcsolatos követelmények

A minősítést az a mentőszervezet szerzi meg, melynek tagja rendelkezik a vonatkozó jogszabályokban meghatározott egészségügyi, pszichikai, fizikai alkalmassággal, előírt szakmai felkészültséggel, alapvető elsősegély-nyújtási ismeretekkel, valamint az egészségügyi tevékenység ellátásához rendelkezik a népegészségügyi szakigazgatási szerv engedélyével. A mentőszervezet tagja a fenti pontoknak való megfeleléseit igazolásokkal támasztja alá.

További feltételek:

A szakmai képesítési és képzettségi alapkövetelményeknek való megfelelés, egyedi azonosító jel megléte, valamint a mentési képességre érvényes élet- és balesetbiztosítással.

2.3 Műszaki, technikai követelmények

A minősítést az a mentőszervezet szerzi meg, amely rendelkezik a megadott eszközrendszerrel.

A mentőszervezet azért is felel, hogy a mentéshez használt eszközök állapota megfeleljen a hazai jogszabályi, műszaki követelményeknek, egyéb előírásoknak.

A mentőszervezetnek a katasztrófák elleni védekezés info-kommunikációs rendszerébe történő belépését a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve engedélyezi.

A hazai kárhelyszíni együttműködés hírközléssel összefüggő feladatait a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve és területi szervei koordinálják.³

2.4 A nemzetközi segítségnyújtásban való részvétel különös szabályai

A mentőszervezet nemzetközi segítségnyújtásra történő igénybevételének elrendelésére a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervének vezetője jogosult.

A nemzetközi segítségnyújtásban Magyarország képviselésében csak olyan mentőszervezet vehet részt, amely elfogadja a segítségnyújtás szabályait, elfogadja a katasztrófa-segítségnyújtást koordináló nemzetközi szervezetek által meghatározott irányelveket és elvárásokat, egynél több, tárgyalóképes angol nyelvtudással rendelkező tagot tud kiállítani, eleget tesz a Nemzetközi Minősítési Rendszer által előírt feltételeknek.

A helyszíni kapcsolattartás érdekében a nemzetközi segítségnyújtásban részt vevő mentőcsapat elfogadja a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve által a velük kiküldött személy koordinatív tevékenységét.

A segítségnyújtásra, segélycsapatok kiküldésére, valamint a nemzetközi kárhelyszínre való kitelepülésre a Kormány döntése szerint kerülhet sor, ha a fogadó ország a nemzetközi mentőcsoport segítségét hivatalosan kéri. Amennyiben a fogadó ország a nemzetközi segítségnyújtásra felajánlott és abban részt vevő mentőcsapat fogadását visszaigazolja, a mentőegység kiutazására annak megfelelően kerülhet sor. A kiküldendő mentőcsapat vezetőjét a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervének vezetője jelöli ki.

³ 234/2011. 61. § (1)

2.5 Központi rendeltetésű mentőszervezet

A központi rendeltetésű mentőszervezet az ország veszélyeztetettségének megfelelően létrehozott, a hazai és a nemzetközi segítségnyújtásban bevethető szervezet.

A mentőszervezet létrehozása önkéntes mentőszervezetek, társadalmi és önként jelentkező szervezetek bevonásával, illetve több mentőcsapat összevonásából vagy a hivatásos katasztrófavédelmi szerv állományából való jelentkezéssel történhet. A mentőszervezet tagjai a hivatásos katasztrófavédelmi szervek szakértői, a mentőcsapatok szakértői, illetve önként jelentkező szakértők.

A mentőszervezet mozgósítása, bevetése a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve vezetőjének döntése alapján történik.⁴

A mentőszervezet a nemzetközi segítségnyújtásban - Magyarország hivatalos mentőcsapataként (angol elnevezése: Hungarian National Organisation for Rescue Services, rövidítése: HUNOR) - a 234/2011. 66. §-ban⁵ foglaltak szerint vesz részt.

E rövidítést a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervének engedélyével használhatja.⁶

2.6 Támogatás

Látszólag sem a támogatás, sem a pályázatok témája nem csatlakozik a témához, mégis megemlíteném, hiszen jelenleg az állatmentésben résztvevő szervezetek kizárólag önerőből dolgoznak. Maguk finanszírozzák

- az utazást
- saját maguk ellátását
- az elsősegélynyújtás eszközeit
- szállást
- védőfelszerelést
- munkabért (pontosabban annak kiesését, mivel tevékenységüket önkéntes alapon, vagyis a hivatalos munkahelyükről szabadságot kivéve végzik).

⁴ 234/2011. 67. § (1)

⁵ 234/2011. 66. §

⁶ 234/2011. 67. § (1)

Egy-egy ilyen bevetés sok esetben százezres, ha nem milliós nagyságrendű! Az egyik vizsgált mentőegység, az Állatvédelmi Őrszem, 2010-es vörösiszap-katasztrófa mentési munkálataiban való részvétel a tagoknak fejenként több, mint százötvenezer forintba került! A csoport négy fő magánszemélyből álló társaság. A mentést saját személyautóval végezték, amely a kárhelyszínen olyan sérüléseket szenvedett el, hogy le kellett cserélni. A Rex Kutyaotthon Alapítvány ugyanezen katasztrófa során kénytelen volt a költségvetését átcsoportosítani, így a mentési munkálatokra hozzávetőlegesen 1,5 millió Ft-ot költött (1. ábra). Ezen túl több mint kétszáz, különféle állat számára nyújtott menedéket, vagy keresett végleges otthont.

1. ábra

Szervezet	Tagjai (fő)	Részvétel (nap)	Mentett/elhelyezett állatok száma (körülbelüli adat)	Összköltség (körülbelüli adat)
Őrszem (magánszemélyek)	4	8	40	500 ezer Ft
Rex (alapítvány)	6	12	200	1,5 MFt

(Saját adat, 2010.)

68. § (1)⁷ A közreműködő mentőszervezetek részére e rendelet alapján

- a) veszélyhelyzet idején történő hazai alkalmazáshoz kapcsolódó költségtérítés,
- b) nemzetközi segítségnyújtás kapcsán felmerült költségtérítés,
- c) pályázati rendszerben történő támogatás számolható el.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve felelős a hazai katasztrófák és veszélyhelyzetek felszámolása során a védekezésben és a kárelhárításban, valamint a nemzetközi segítségnyújtásban közreműködő mentőszervezetek részére nyújtott központi támogatások és költségtérítések felhasználásának koordinációjáért.

Azon mentőszervezetek részesülhetnek költségtérítésben, amelyeket bejelentkezésük alapján a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve nyilvántartásba vett és amelyek a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve által történt értesítés alapján kerülnek bevetésre.

⁷ 234/2011. 68. § (1)

A mentőszervezet vezetője a költségek utólagos elszámolása céljából a bevetési naplóban rögzíti a

- létszámot,
- a teljesített munkaóra számát,
- a gépjárművek által megtett kilométert,
- a munkagépek által teljesített üzemórát.

A mentőszervezet vezetője gondoskodik a bevetés során felmerült költségeket igazoló számlák és bizonylatok elkülönített nyilvántartásáról.

A hazai alkalmazás során az alábbi költségek számolhatók el:

- a részt vevő személyek ételmezésére, valamint állat ellátására meghatározott norma alapján,
- megtett kilométerek után üzemanyag-költségtérítés
- munkagépek, szivattyúk esetében a teljesített üzemóra alapján meghatározott költség.

A fentiek alapja a menetlevél, illetve az eszköz üzemeltetési naplója.

A költségeket a helyszíni műveletirányító a védekezési napló alapján igazolja.⁸

2.7 Pályázatok

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv pályázatot írhat ki az önkéntes mentőszervezetek részére az e célra rendelkezésre álló források esetén. A kiírt pályázaton azok a mentőszervezetek vehet részt, amelyek vállalják, hogy e rendeletben foglaltaknak megfelel és a megfogalmazott feltételeknek a pályázatot követően legalább 3 évig eleget tesznek. A fejlesztési pályázatokhoz a mentőszervezetnek önrésszel kell rendelkeznie. Amennyiben a pályázati összegből technikai eszköz beszerzése történt, arra a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve az elővásárlási jogát az eszköz amortizációs idejéig fenntartja. A mentőszervezet a pályázat útján elnyert összeg felhasználásáról a tárgyévet követő év január 31-ig elszámol a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve felé.

⁸ 234/2011.18-19. §

A felhasználást a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve ellenőrzi. Amennyiben a mentőszervezet a pályázaton elnyert költségvetési pénzeszközt nem a pályázati célnak megfelelően használta fel, illetve az elszámolási kötelezettségének nem tett eleget, úgy a pályázaton elnyert támogatást illetően teljes mértékéig visszafizetési kötelezettség terheli.⁹

2.8 A társadalmi és karitatív szervezetek védekezésben való közreműködésének szabályai

Az önként jelentkező társadalmi és karitatív szervezetek védekezésben való közreműködésére a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervének döntése alapján kerülhet sor. A humanitárius tevékenységet végző karitatív szervezetek a veszélyelhárítási tervekben meghatározott feladatokat látják el.¹⁰

2.9 Az önként jelentkező szervezetek és személyek védekezésben való közreműködésének szabályai

Katasztrófaveszély esetében, illetve veszélyhelyzetben az önként jelentkező szervezetek és személyek a katasztrófa típusának és a képességeiknek megfelelő tevékenységet végeznek a katasztrófák hatásai elleni védekezésben a védekezés irányításáért felelős személy döntése alapján. Az önként jelentkező szervezetek a védekezési tevékenységbe abban az esetben kerülnek bevonásra, ha a katasztrófák elleni védekezésért felelős szervek erői, eszközei és képességei a védekezés irányításáért felelős személy döntése alapján nem elegendőek a káresemény felszámolásához.

⁹ 2011. évi CXXVIII. Tv. 73-79. §

¹⁰ 234/2011. 57-66.

2.10 A civil szervezetek kötelezettségei

Általános jelzési és közreműködési kötelezettség

24. § (1) Aki a katasztrófát a 3. § e pontja vagy annak veszélyét a 3. § k pontja szerint észleli, vagy arról tudomást szerez, haladéktalanul köteles bejelenteni azt a katasztrófavédelem hivatalos szerveinek, illetve az önkormányzati tűzoltóságnak és a polgármesteri hivatalnak.

(2) A természetes személyek és szervezetek a védekezés közvetlen irányításáért az e törvény 18. § -ában meghatározott felelős vezető felszólítására kötelesek a védekezést elősegíteni :

a) adat és egyéb információ közlésével

b) közvetlen részvétellel

c) a védekezés céljára alkalmas ingó és ingatlan dolog rendelkezésre bocsátásával , igénybevételének tűrésével.¹¹

A hivatásos állomány által az állatok mentése a 124/2011. számú BM OKF Műszaki Mentési Műveleti Szakutasítása¹² alapján történik:

”3.1. Állatok, tárgyak és anyagok mentésénél emberélet és testi épség nem veszélyeztethető, csak az emberélet-mentés befejezése után végezhető. Kivételt képez az olyan anyag, ami az emberekre, az oltásban/mentésben résztvevőkre közvetlen életveszélyt jelent, vagy tömegszerencsétlenséget, katasztrófát idézhet elő.

3.2. Állatmentés csak abban az esetben végezhető, ha valamilyen tüzeset, vagy káreset következtében, illetve a tűzoltói beavatkozás elmaradásával az állat(ok) közvetlen életveszélybe kerül(nek).

3.3. Minden esetben, amikor állatmentés válik szükségessé, értesíteni kell az állatvédelmi hatóság ügyeletes állatorvosát. Ha nincs a helyszínen állatorvos, a tűzoltás/mentés vezetőnek mérlegelni kell, hogy az állat menthető-e, mentendő-e.

3.4. Az állatok, a tárgyak és az anyagok mentését csak a tűzoltás/mentés vezetője rendelheti el.

3.5. Állatmentés az állatjóléti szempontok figyelembevételével történhet.

3.6. A mentést szakember bevonásával, véleménye figyelembevételével, tűzoltói irányítással lehet végrehajtani.

¹¹ 1999.évi LXXIV. Tv 24 § (1), (2), (3)

¹² 124/2011. számú BM OKF Műszaki Mentési Műveleti Szakutasítása

3.7. *A megmentett állatok, tárgyak és anyagok őrzésére a körülmények figyelembevételével – az együttműködő szervek, tulajdonosok, illetékes vezetők stb. útján - kell intézkedni.*

3.8. *A mentési sorrendet a tűzoltás/mentés vezető dönti el, az értékük, illetve - amennyiben a*

helyszínen tartózkodik - a tulajdonos kérésének figyelembevételével.

3.9. *Veszélyhelyzetben az állatok viselkedése megváltozik, támadóvá válhatnak, ezért a mentést végző készüljön fel a rúgás, harapás, csípés, marás, stb. kivédésére. „¹³*

¹³ 124/2011. számú BM OKF Műszaki Mentési Műveleti Szakutasítása

3. ÁLLATMENTÉS ELVEI, MÓDSZEREI, FORMÁI

3.1 Állatjólleti veszélyhelyzetek

Bármi, ami magában hordozza a katasztrófa bekövetkeztének és az állatok testi, vagy lelki egészségkárosodásának lehetőségét.

2. ábra

(Susy Utzinger Tier Rettungs Dienst)¹⁴

Természeti csapás

- árvíz,
- belvíz,
- vihar,
- tűz

Civilizációs katasztrófa

- közlekedési balesetek
- gázömlés
- iszapömlés

Állatvédelmi / társadalmi katasztrófa

- tömeges lefoglalás
- állatvándorlás

¹⁴ Susy Utzinger Tier Rettungs Dienst, tréning anyag 2011.

3.2 Különböző állatfajok és -csoportok mentésének sajátosságai

Ezt a szakaszt a svájci Susy Utzinger Stiftung tréning anyaga alapján készítettem el. Az alapítvány 2000. óta végzi állatvédelmi szakemberek képzését. Fontosnak tartottam csoportonként ismertetni a különböző állatok mentését, mert így külön ki tudok térni az egyes esetekben felmerülő problémákra és specialitásokra.

Van néhány állatpszichológiai alapszabály, amit minden esetben le kell szögeznünk:

- Az állat alapvetően dominanciára törő lény. Állandó versenyfutásban van különböző előnyökért, legyen az táplálék, párválasztás, terület, vagy akár - és ami kutatásom esetében nagyon fontos – a menekülésért. Tehát számítani kell a dominancia-agresszióra.¹⁵
- Minél többen vagyunk jelen, annál inkább fenyegetésnek fogja fel az állat és támadhat, szorítkoznia kell a minimális személyzetre (2 fő)
- Első lépésként a pozitív, jutalmazó visszacsatolást kell alkalmazni, vagyis jutalomfalattal közelítsünk
- Az állat ELÉ állni tilos – fenyegetésnek fogja fel
- Határozott hangon beszélünk – Kiabálás → fenyegetésnek érzi → agresszió
 - Halk hang → megadásnak fogja fel → dominancia agresszió
- Kergetés üldözés nem vezet eredményre, társállatoknál és egyes haszonállatoknál (lovak, szamarak, szarvasmarhák) testtel behívást kell alkalmazni

3.2.1 Vadon élő állatok mentése

Vadon élő állat: azok az állatok, akik a természetes környezetükben élnek. A vadon élő állatok a magyar állam tulajdonában állnak.¹⁶

Vadon élő állatok mentésénél különös figyelmet kell fordítani az alábbiakra:

Számukra a fogság veszélyessé válhat. Ahhoz, hogy a természetben életben maradhassanak, szükségük van az emberekkel szembeni természetes félelemérzetükre.

¹⁵ CSÁNYI (1994): Viselkedés, gondolkodás, társadalom... Akadémiai Kiadó, Budapest, 206-224.p.

¹⁶ 1996. évi LV. Tv. 9. §. (1)

A vadon élő állatok szállítását mindig nagyon gondosan elő kell készíteni, mivel számukra a fogság teljesen idegen, és ösztönös menekülési kísérleteikkel további sérüléseket okozhatnak maguknak és a mentésben részt vevőknek.¹⁷ A lehető legkevesebbszer érintse őket emberi kéz és a lehető legkevesebbet legyenek emberközelben (a sokkhatás szívmegállást okozhat!). Célszerű a végtagokat rögzíteni (3. ábra)!

3. ábra

Végtagok rögzítése és speciális fogás

(Fotó: <http://huntingpress.eu>, 2013.)

A szállítókiosarat mindig takarjuk le (így lehetőleg zavartalanul lehet az állat), nyugalmi állapotba kerülve nem zavarja a mentő további munkáját.

Speciális eszközök:

- kesztyű (sün, madarak)
- élvefogó csapda különböző méretekben (róka, nyest) (4. ábra)

4. ábra

5. ábra

¹⁷ TINBERGEN (1976): Az ösztönről. Gondolat Kiadó, Budapest, 185.p.

- francia bot
- fűvócsöves kábítólövedék (5. ábra)
- szállítóboxok különböző méretekben
- ponyva a letakaráshoz
- lenzsák

Problémák :

- stressz szívmegállást okozhat
- zoonózisok (akár veszettség!)
- gyakori a mentést végző sérülése az állatok pánik okozta agressziója miatt
- gyakori a mentést végző sérülése a tapasztalatlanság miatt (ez akár az egész mentést veszélyezteti, hiszen a sérült mentő kiesik, ezen kívül az állományt, sok esetben védett vadakat, nemzeti kincset veszélyeztet – pl 2002-es gemenci árvíz)
- gyorsabb anyagcsere miatt speciális ellátást igényelnek

3.2.2 Egzotikus állatok mentése

Először is tisztáznunk kell a fogalmat. Egzotikusnak nevezünk minden olyan állatot, ami az állatmentésben a kutya-macska körén túlmutat. Tehát akár a törpenyúl, akár különböző hüllők, ízeltlábúak is egzotikusnak számítanak.

Hüllők és kételtűek

- hidegvérűek - az általuk igényelt minimum hőmérséklet 21 fok
- megfogásukhoz célszerű lehűteni a helyiséget
- két példány SOHA nem kerülhet egy szállítóeszközbe
- gyíkokat SOHA ne fogjuk meg a farkánál fogva
- az éles karmok miatt kesztyű használata elengedhetetlen (A 6. ábrán sajnos szabálytalanul, védőöltözet és –kesztyű nélkül dolgozik a mentő. Az állat a karmaival súlyos sérüléseket is okozhatott volna!)
- pánikhelyzetben tapadókorongjaikkal akár a falon is felszaladnak

- szállítás: műanyag szállítódobozban vagy zsákban szállítsuk őket
- nem elég egyszerűen bekötözni, csomót is kell rá kötni
- kígyóknál minden esetben abból kell kiindulni, hogy mérges!
- pusztá kézzel soha, kizárólag bottal érintsük meg
- mindig zsákban szállítsuk a kígyót
- a zsákot először mindig tekerjük meg, majd kössünk rá csomót
- figyeljünk a zsák megtekerésekor arra, hogy az állat teljes mértékben, egész testével a zsák alján tartózkodjon.

6. ábra

Hüllőmentés magasból

(Fotó: nyirseghir.hu, 2013.)

Nyúl, tengerimalac, csincsilla

Nagy tömegben való mentésük prémfarmokat, állatkísérleti telepeket érintő katasztrófák esetén fordulhat elő.

Műanyag boxba, vagy stabil kartondobozba helyezzük az állatokat.

Sajátosságok:

- a nyulakat a nyakuknál fogva kell felemelni, majd azonnal, a másik kezünkkel alulról is meg kell támasztani.
- a tengerimalacokat két kézzel fogjuk meg

Problémák:

- hóguta
- gerinc- és egyéb csontsérülések az állatnál
- harapott és karmolt sebek a mentőn

Patkány, egerek

Javarészt laboratóriumi állatok. Tömeges mentésük laboratóriumokat, kisebb mennyiségben állatkereskedéseket érintő káresetek esetén várható.

A rágcsálók különösen stresszérzékenyek. Minél kisebb az állat, annál gyorsabb az anyagcseréje. Nagyon nagy annak a veszélye, hogy éhen-vagy szomjan halnak.

Ezért a rágcsálók szállítását mindig nagyon gyorsan és kitérők nélkül kell lebonyolítani.

Szállítóeszköz:

- kis ketrec
- plexiből készült szállító

Problémák:

A vastag kesztyű nem megfelelő, mert nem nagyon lehet érezni benne, ezért inkább egy darab rongyot vagy törülközőt használjunk, mert így jóval kisebb a veszélye annak is, hogy az állat megsérül, vagy a merev fogásból kiharap!

Különös óvatosságot igénylő tényező a hőmérséklet!

Pókok és rovarok

Tömeges mentésük állatkertek, terráriumok, állatkereskedéseket érintő káresetek esetén várható.

- Ne fogjuk meg őket. Tegyük a szállítóeszközt (mi lehet például egy műanyag edény) az állat elé, az edény tetejével hátulról terelgessük, és hagyjuk beszaladni az edénybe.
- A szállítás során a hőmérséklet 20 fok körül legyen.
- Ha az állat terráriumban van, amikor csak lehetséges, abban szállítsuk.

Skorpiók

Minden skorpió mérgező! Műanyag edénnyel fogjuk meg.

Madárpókok

Az ember számára mérgezési szempontból veszélyt jelentő madárpók nincs, ellenben allergiásoknál életveszélyes sokkot is kiválthat a csípésük.

Műanyag dobozzal fogjuk meg.

Szakszerű állatszállítás

- Minden állatot jól zárható szállítóeszközben kell szállítani (semmiképpen ne szállítsuk az állatokat szabadon).
- A szállítás előtt és alatt ne etessük meg az állatokat.
- A szállítóeszköz nem okozhat az állat számára sérülést, illetve balesetvesélyt sem jelenthet.

Lehetséges veszélyforrások

- rácsok, amelyekbe beleakadhatnak az állat → veszély a mentőnek is!
- olyan boxok és dobozok, amelyek nem megfelelően levegőznek
- rosszul záródó szállítóeszközök, laza ajtózsanérok, rossz záruk: minden állat megpróbál kitörni a „börtönéből” → veszély a mentőnek is!
- túl nagy szállító, sima aljzattal: az állat csúszkálni tud benne, esetleg dobálja magát, és így megsérülhet
- több állat egy szállítóban: összetűzésbe kerülhetnek a fajtársaikkal (ezért minden egyes állatot külön kell szállítani)
- a szállítóeszköz soha nem állhat felügyelet nélkül a földön
 - az állatok áthelyezése csak zsilipben történhet
 - megfelelő hőmérséklet biztosítása!
 - a hideg évszakokban fennáll a veszélye annak, hogy az utazás alatt kihűl vagy megfázik az állat, és ez a halálához is vezethet.
 - soha ne legyen keresztthuzat!
- a szállítóeszközt a lehető legrövidebb ideig hagyjuk a hidegben-az állatot azonnal vigyük a mentőautóba vagy-megérkezve a célállomásra-meleg helyre.
- az állatot takarjuk be, így saját testhőjével fel tudja melegíteni magát.
- állatfajtól függően segíthetünk a melegítésben: melegítőpárnával, hűtő-fűtő zselével, meleg vízzel megtöltött palackkal, gumikesztyűvel. (Ügyeljünk rá, hogy az állat a szállítás során ne sérüljön, vagy zúzódást ne szenvedjen ezektől a tárgyaktól, ne rágja meg, ne nyelje le őket.)
- forró évszakokban fennáll a veszélye annak, hogy az utazás alatt túlhevül vagy hőgutát kap az állat, és ez a halálához is vezethet.
- a füleket nedvesítsük be, ezzel is hűtve az állatot (de figyeljünk a keresztthuzatra!)

Sérült és beteg állatok szállítása

- fontos a hőmérséklet
- közlekedési szabályok betartása
- vezetési stílus
- fényt kell biztosítani a folyamatos obszerváció miatt

3.2.3 Társállatok mentése

Legfontosabb leszögeznünk, hogy legyen az macska, vagy kutya, a sérült állat agresszív, antiszociális lehet és ezek miatt támadhat! A vegyileg érintett, vagy fertőző állat is veszélyforrást jelenthet! Az életmentés mindenkinek kötelessége, de csak a további károsodás megelőzéséig.

8. ábra

Szájrögzítés

(Fotó: Dr. Vainer, 2007.)

A legfontosabb a sérült állat humánus rögzítése. Szem előtt kell tartani, hogy az állat fájdalmában, módosult tudatában haraphat. Nem marhat embert veszetség aggálya és amiatt, hogy a harapott mentő kiesik, vagyis nem vehet részt a további mentésben.

Első lépésként szájbekötést kell alkalmazni (8. ábra), ez a legbiztosabb módja a harapás megelőzésének. A hányós, neheztetten lélegző állatra hagyományos szájkosarat kell adni! Az állat mozgásának megakadályozására és lecsillapításra pokróc, vagy háló rádobását alkalmazzuk.

Rutinos állatmentők fel tudják mérni, hogy van-e *idő és mód*:

- altatót/nyugtatót beadni
- csapdát kihelyezni és azt megfigyelni

- francia botot használni
- kézzel rögzíteni
- meghurkolni.

Elengedhetetlen az *adminisztrációs feladatok* elvégzése.

Ennek okai:

- jogi kérdés
- az állat kimentése és tulajdonoshoz kerülése csökkenti a poszttraumás stresszt! ¹⁸
- elhelyezési gondok

Az *adatlaponak* tartalmaznia kell:

- megtalálás helyét, idejét, körülményeit
- fotót
- tetoválás/transzponder számát
- különös ismertető jegyeket

3.2.4 Gazdasági állatok mentése

Gazdasági állat fogalmának meghatározásához a mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályairól szóló 32/1999. (III.31.) FVM rendelet 2. § a) pontja ad támpontot, amely szerint a mezőgazdasági haszonállat „*az élelmiszer, gyapjú, bőr vagy szőrme előállításához vagy egyéb mezőgazdasági célra tenyésztett vagy tartott állat, beleértve a halakat, kételtűeket, hüllőket, és a Magyarországon nem vadászható, vadon élő fajok mezőgazdasági haszon céljából tenyésztett vagy tartott egyedeit, valamint a Magyarországon vadászható, vadon élő fajok élelmiszer előállítás céljából tenyésztett vagy tartott egyedeit, továbbá a fogoly, fácán, tőkés réce zárt térben, szárnyasvad állomány utánpótlás céljából tenyésztett vagy tartott egyedeit*”.¹⁹

A gazdasági állatok mentése gazdasági kérdést is felvet, mivel elhullásukkal, sérülésükkel anyagi veszteség, termeléseszkökenés is keletkezik.

Problémák, nehézségek:

- Általában zárt helyen vannak
- Egy helyen sokan
- Nagy testtömeg

¹⁸ WSPA 2009

¹⁹ 32/1999. (III.31.) FVM rendelet 2. § a)

- Nincs intenzív bizalmi kapcsolat az emberrel
- fokozott stresszérzékenység (agresszió, elhullás)
- egyedi azonosítás nehezebb, sok a ránézésre egyforma egyed, azonosítójuk krotália vagy sütés
- gumikesztyű használata kiemelt a zoonózis-veszély miatt (9. ábra)
- fontos az állat rögzítése! (9. ábra)

9. ábra

Gazdasági állat mentése

(Fotó: saját, 2010.)

3.2.5 Mentőautó felszerelése (7. ábra)

1. chipolvasó	19. fáklyák
2. klimatizált kennel	20. hordágy
3. befogóbotok	21. egészségügyi doboz
4. konzervek	22. pórázak, szájkosarak, láncok
5. fűvócső	23. melegítő takaró
6. aggregátor	24. nyírógép
7. erővágó	
8. flex	
9. hosszabbító	
10. létra	
11. kamerák	
12. zsák	
13. alpine technikai felszerelés	
14. keresőlámpák	
15. megkülönböztető jelzések	
16. terelőfények	
17. bóják	
18. kordon szalagok	

7. ábra

Állatmentő Liga mentőautójának felszerelése – 2013.

(Fotó: Állatmentő Liga, 2013.)

A szállítóeszközök tisztítása és fertőtlenítése

- minden szállítás után fertőtlenítsük az autót és a szállítókat
- a rongyok, törülközők veszélyes hulladéknak minősülnek!

3.3 Problémák különböző katasztrófák esetén

Ebben a fejezetben jóval több katasztrófáról lehetne beszélni, mint a lentebb megírtak, hiszen akár természeti, akár ipari káreseményből is több van, mint a felsoroltak. Ennek a hiányosságnak az az oka, hogy az említett események a leggyakoribbak. Viszont legyen az árvíz, földrengés, erdőtüz, vagy bármilyen olyan helyzet, ahol állatmentésre sor kerül, a 3.2 fejezetben részletezett alapkoncepció mindig ugyanaz.

3.3.1 Árvíz, belvíz

Az elöntött területről való menekítésnek humán kockázatai is vannak. A mentő fokozott veszélynek van kitéve:

- Rossz látási viszonyok a vízben
- Kihűlés
- Mentés közben az állat maga is okozhat érülést

Mérlegelni kell, mi célszerűbb: helyben ellátni, vagy elszállítani a mentetteket? Ez függ a mentett állatok méretétől, létszámától, az időjárástól, a helyben rendelkezésre álló területtől. A menekítő állomást úgy kell kialakítani, hogy nagyszámú és különböző fajú állatok fogadására legyen alkalmas. Az állomásnak legyen zárt, fedett része, hiszen árvíz/belvíz esetén nagy a kihűlés veszélye. Ilyen esetekben a tápanyagforgalmat is támogatni kell, így rendelkezésre kell, hogy álljon a helyszínen egy állategészségügyi csapat, akik azonnal elsősegélyben tudják részesíteni a rászorulókat.

3.3.2 Ipari, vegyi katasztrófa

Fontos a gyors informálódás! A Katasztrófavédelmi Mobil Labor végzi az elemzést és a veszélyértékelést. Ennek tekintetében léphetünk a területre. Külföldi szakmai segítséget kell kérni, mivel a magyar állategészségügyi szakirodalom ezekről minimális kezelési protokollal rendelkezik – tapasztaltuk ezt a 2010-es vörösiszap-katasztrófa esetén.

Hangsúlyozandó, hogy a lúggal, savval átázott állat fokozott veszélyt jelent a mentőre:

- fájdalmában haraphat
- a szőrből csöpögő vegyi anyag tovább mar!

10. ábra

Lúgmarás

(Fotó: rex, 2010.)

Lúgos anyagok:

- védőfelszerelés
- 2,5 – 3 órás öblítés
- ecetes semlegesítés
- szőrtelenítés (10. ábra)
- folyadékpótlás
- szemöblítés
- állatorvosi teendők

Savas anyagok, gázok:

- ellátása hasonló a lúgmaráséhoz

3.3.3 Szállítási balesetek

Figyelembe kell venni a faji sajátosságokat! A helyszínen nagyszámú, súlyos sérülte lehet számítani. Rászorultsági elvet kell felállítani, vagyis az esélyes túlélőkre kell koncentrálni. Ebben az esetben is fontos a pontos helyszíni dokumentáció. A sokkhatás folyamánként fellépő agresszióval számolnunk kell! Beszorult állatok mentése a katasztrófavédelem hatásköre a technikai kivitelezés miatt (11. ábra)!

11. ábra

Állatszállító kamion balesete

(Fotó: kisalfold.hu, 2013.)

Elsősegély: az állat megfelelő testhelyzetbe való helyezése. Sokkalanítás, a légzés ellenőrzése és biztosítása, sérülések leszorítása, keringés biztosítása.

Veszteglő állatszállítmányok esetén elsődleges a faji sajátosságok tisztázása! Ennek mind az elhelyezésben, mind az ellátásban szerepe van. Figyelembe kell venni az időjárási körülményeket is.

3.3.4 Állatvédelmi / társadalmi katasztrófa

Menhely / szaporító állomás felszámolása egy sürgősen kialakuló vészhelyzet. Tervvel és infrastruktúrával kell rendelkezni a menekítéshez. Feltételezhető, hogy rossz körülmények közül, legyengült állapotban lévő állatokról van szó. Kihangsúlyozandó a hatóságok és a mentő szervezetek összehangolt munkája! Eldöntendő kérdés, hogy az állatokat helyben lássuk el, vagy el kell szállítani őket. További intézkedésig, jogi lépésig az állatok karantén alá helyezendők, élelmezésükről, ellátásukról, elszállásolásukról gondoskodni kell.

4. SZERVEZETEK FELADATAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSE

Budapest IV. kerületében példaértékű munkát végez a kerületi Önkormányzat együttműködésével az *Állatmentő Liga*. A szervezet kiemelkedő feladatot hajtott végre a 2013-as „évszázad árvize”-ként elhíresült árvíznél, minek utána az időjárási előrejelzéseket figyelembe véve előzetes helyszíni bejárással feltérképezték az árterületen élők számát, nyilvántartásba vették őket, valamint feljegyezték, hogy az ottani állattartók képesek-e az áradás esetén állatukat biztonságba helyezni, vagy segítségre szorulnak. Az áradáskor már pontosan tudták, hol, mire számítsanak, így egyedülálló módon, területükön nem történt ár okozta elhullás! Az állatokat a Rex Kutyaotthon Alapítvány „Állatsziget”-én és ideiglenes befogadónál helyezték el, majd a visszaállítási munkák után a tulajdonosok visszakapták azokat.³⁹

4.1 Általános teendők

Első lépés a helyzetelemzés. Meg kell vizsgálnunk,

- milyen eredetű a probléma
- fennáll-e még
- emberélet veszélyben van-e

Fel kell állítani a *riadóláncot*. Ki kit értesít, milyen események bekövetkeztek, milyen sorrendben. *Katasztrófatervet* kell felállítani. Hogy, kik végzik a mentést, hová, kik helyezik el, ahol szintén kik látják el a kimentett állatokat. Itt jelentkezik az első hatalmas probléma: az állatok *elhelyezése*. Magyarországon árvizek majd’ minden évben előfordulnak, de ezzel egyidejűleg a belvíz is probléma. Az esetek többségében néhány óra alatt cselekedni kell. Ugyan egyre nagyobb a lakossági szerepvállalás, de mégis a hangsúly a csapatmunkán van. Az ideiglenes elhelyezésbe be kell vonni a helyi állatkórházakat, környékbeli menhelyeket, gyepmesteri telepeket, tanyákat a gazdasági állatok számára, használaton kívüli laktanyákat, majorokat. Befogadó telepekre lenne szükség, ahová az állatokat el lehetne helyezni katasztrófák esetén.

³⁹ 1998. évi XXVIII. tv. 48/A. §

Meg kell oldani az állandó állatorvosi felügyeletet, ami nem lehet probléma, hiszen minden településnek vannak hatósági állatorvosai, akik jegyzői utasításra szolgálatba vonhatóak.

Probléma még a tartási költségek fedezése. Ez idáig a költségeket a civil mentőszervezetek állták, legyen szó üzemanyagköltségről, vagy a tetemes állatorvosi költségről, hiszen állami költségtérítést csak azok a szervezetek igényelhetnek, akik a Nemzeti Minősítési Rendszerben meghatározott képzettségi, felkészültségi alapkövetelményeknek eleget téve a minősítést megszerezték.

4.2 Mi történik egy sürgőshelyzetben?

Azonnali ellátási igény jelenik meg, ezzel csaknem egyidejűleg jelennek meg az azonnali ellátók. Miután az állatmentésre nincsenek jogszabályok, fontos beszélni róla, mert senki nem tanítja, képzés nem történik, ellenben mindenki hozzáértőnek vallja magát. Az ellátók megérkezésével felbukkannak egyrészt a túlélők, akik önmentővé válnak. A katasztrófavédelem beindítja a kutató-mentő apparátust a célfelszereléssel, majd megérkeznek a gyors reagálású segélyek is – sátrak, egészségügyi rendszer, konyha. Majd az újjáépítési segélyalapok is bekapcsolódnak a működésbe.

4.3 Hová tartoznak a civilek?

Mint a *12. ábrán* látható, a minősített önkéntes szervezetek a szervezeti felépítés alapján helyezkednek el. Mivel állatvédelmi egyesületek még ezidáig nem szerezték meg a bevetethez szükséges minősítést, így jelenlétük minden esetben azon múlik, hogy önmaguk felmérjék, részt tudnak-e venni a mentésben?

Ennek szempontjai:

- van-e elegendő humán bázis
- van-e elegendő anyagi bázis
- technikai felszereltség
- távolság
- tudjuk-e, mi történt?
- mit tudunk mi tenni és kikkel tudunk/kell együttműködni?

5. SAJÁT TAPASZTALATOK

Ebben a fejezetben három saját tapasztalatot említek, és egy közelmúltbeli esetet. Kiemelt jelentősége van annak, hogy kronologikus sorrendbe helyezem őket. Az önkéntes mentők alkalmazásának körülményei, feltételei az évek során sokat változtak. Mint ahogy változott a hivatásos állomány állatmentőkhöz való hozzáállása is. Az esetek ismertetésénél ezt jelezni fogom.

5.1 A 2002-es gemenci árvíz

2002 augusztusában a heves esőzések miatt a Duna kilépett medréből, ezzel veszélyeztetve a partján élőket. A Magyar Állatotthonok Országos Szövetségének Katasztrófavédelmi Csoportja szervezésében 7 szervezet képviselőjében 45 ember vett részt az árvízi állatmentésben Gemencen. Az állatvédők a helyi hatóságok és az OKF engedélyével, helyi erdészeti szakemberek vezetésével járták be az árvíz sújtotta erdőterület jelentős részét és számos sérült és legyengült állatot mentettek ki. A mezőgazdászokból, ápolókból, vadgazdákból, biológusokból és állatorvosokból álló alakulat három helyszínen két-két felszerelt csónakkal, jelentős háttérbázissal biztosította a kimentett állatok szakszerű ellátását, repatriációját és a felerősödött állatok visszahelyezését eredeti élőhelyükre.

Az erdészek örömmel vették jelentkezésünket, mivel a vadmentő dombok kevésnek bizonyultak, így minden segítő kéz elkélt. A katasztrófavédelem hivatásos állományából egy alkalommal jött az állomásunkra egy tiszt, aki arról érdeklődött, előremozdítjuk, vagy hátráltatjuk az erdész munkáját. Ellátást, védőfelszerelést nem kaptunk. Az általam irányított négyfős mentőcsapat négy napig dolgozott a gyöngyösoldali erdész irányításával, teljes önellátással - önköltségen.

13. ábra

Madár kiemelése befogó hálóval

(Fotó: saját, 2002.)

Felszerelésünk az alábbiakból állt:

- Két gépjármű
- Egy motoros csónak
- Két sátor
- Kötelek
- Hevederek
- Fúvócsöves kábítólövedék
- Francia bot
- Boxok
- Takarók
- Zsákok

- infúziók és egyéb állatorvosi elsősegély-felszerelés
- védőruházat
- mentőmellény
- befogó háló (13. ábra)
- távcső
- elemlámpák, fejlámpák, reflektorok
- drótvágó és egyéb kézi szerszámok

Az ár levonultával a Magyar Állatotthonok Országos Szövetsége nyílt levelet intézett a katasztrófavédelmi, természetvédelmi, vízügyi hatóságok és az erdészet felé, melyben javaslatokat fogalmaztunk meg a jövőre vonatkozóan. Ezek között szerepeltek erdészeti témájú javaslatok, de olyan meglátásainknak is hangot adtunk, amelyben a katasztrófa-, illetve a rendvédelem tud a jövőben intézkedni. Ilyen például az átmenő forgalom megakadályozása, ezzel kapcsolatos korlátozó intézkedések felállítása. Nagy létszámú mentett állat fogadására alkalmas terület biztosítása, karantén állomás kialakítása, kordonok felállítása. Levelünkre választ nem kaptunk.

5.2 A 2010-es vörösiszap-katasztrófa

2010 október 4-én késő este kaptunk engedélyt belépni a vörösiszap által elöntött területre. Közvetlen kapcsolattartónk a polgármester és a hatóságok felé Lakos György volt, a civil állatmentési koordinátor. Őt az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság értesítette. Teljes nevünket, személyigazolvány-számunkat és elérhetőségünket kellett leadnunk ahhoz, hogy részt vehessünk a mentésben. Minden alkalommal, amikor a területre léptünk, a polgármesteri hivatalban kellett jelentkeznünk és a közvetlen kapcsolattartó - azaz Lakos György - megnevezésével kaptunk engedélyt belépni a már lezárt területekre is.

Feladatunk az első éjszakán rászorultsági elv alapján állategészségügyi - elsősegélynyújtás volt, kapacitásunkhoz mérten a sérült állatok elszállítása, biztonságba helyezése, erről fényképes dokumentum készítése. Az idő előrehaladtával a mentés jellege megváltozott, mert amíg az első napon a válsághelyzetben lévők megoldása volt az elsődleges, úgy

később a félelmükben elbújt, magára maradt állatok mentése folyt. Egy valami nem változott: minden esetben védőruhát, porálarcot, gumikesztyűt viseltünk - ezt a Polgári Védelemnél tudtuk vételezni, valamint a szennyezett állatokat legelső lépésként vízzel kellett lemosni, orrjáratukat, szemüket, fülüket fiziológiás sóoldattal kitisztítani. Bár jog és kötelezettség az elsősegély nyújtása, mivel az állatmentés egy speciális terület, így többéves tapasztalatunk jött kapóra - katasztrófahelyzetben rendkívül fontos az állatok viselkedésének, reakcióinak, vagyis az állati kommunikációnak az ismerete, hiszen ezek hiányában még nagyobb bajt okozhatunk, akár magunknak is. Márpedig alapelv, hogy egy katasztrófa bekövetkeztekor elsődleges az emberi élet mentése, a gazdasági károk megelőzése - ámde az elmúlt években felerősödő társadalmi nyomásra ezt az állatok mentése kell, hogy kövesse. Sajnos itt szól közbe az a tény, hogy kevés a jólfelkészült állatvédő, a hatóságokon belül pedig jelenleg nincsen erre kialakított apparátus.

Távlati célként fontosnak tartanám egy különleges veszélyhelyzetben bevethető állatmentő osztág felállítását a katasztrófavédelemben belül. A csapat komplex feladatot látna el: megelőzés-elhárítás, mentés-szállítás, elhelyezés-ellátás, rehabilitáció-repatriáció. Nagyon fontos és kihagyhatatlan lépés a dokumentáció: mikrochip ellenőrzése, helyszíni fotók készítése, helyszín pontos feljegyzése, az állat szállítóboxban való elhelyezése.

14. ábra

A katasztrófavédelem kötelékében Devecser – Dankó-telepen

(Fotó: saját – 2010.)

5.2.1 Fontos volt a gyors informálódás!

Magyarországon 62 veszélyesnek minősített üzem van, amely katasztrófatervvvel rendelkezik. Fontos volt, hogy alapismeretekkel rendelkezünk az anyag természetét illetően, ebben a közszolgálati csatorna esti híradója nyújtott segítséget - ebből legalább azt megtudtuk, hogy a zagy lúgos kémhatású, erősen maró, így már eleve gumicsizmával és gumikesztyűvel felszerelve indultunk Budapestről. Sokat számított ez az előzetes információ abban is, hogy tudtuk, milyen sérülésekre számíthatunk, milyen elsősegélyládát készítsünk. Nagymennyiségű víz és fiziológiás sóoldat volt nálunk, nyugtatók, szállítóboxok, rögzítőeszközök. Katasztrófa esetén mindig fel kell készülni az ismeretlen veszélyforrásra, amely akár a félelmében agresszív állatot is jelentheti!

A lúgos anyagok okozta sérülések esetén hosszas öblítésre, ecetes semlegesítésre van szükség, a felázott terület mihamarabbi szőrtelenítésére - amennyiben ez a helyszínen megoldható. A devecseri polgármesteri hivatalban állandó jelleggel langyos vizet bocsátottak az állatmentők rendelkezésére, ha sérült állattal érkeztünk. Kiemelkedő jelentőségű a sokktalanítás, a fájdalomcsillapítás és a folyadékpótlás.

5.2.2 Az elhelyezés problémái

Tisztáznunk kellett a befogadóhely kérdését is. Az állatot ellátása első 14 napján karantén alá kell helyezni, ezidő alatt az élelmezésről és az egészségügyi ellátásról gondoskodni kell. Az általunk mentett állatok zöme a Rex Kutyaotthon Alapítvány gondozásába került, ahol 24 órás állatorvosi megfigyelés alatt álltak. Hozzá kell tennem, hogy a katasztrófa speciális mivolta miatt igen magas volt az elhullási arány, mivel ilyen jellegű nehézfém-mérgezésről az állatorvosi irodalom nem ír, így tapasztalat sincsen.

Az állatvédők összesen mintegy 600-800 állat elhelyezéséről, vagy helyszíni ellátásáról gondoskodtak. Az evakuált Kolontáron maradt állatokat (gazdasági és társállatokat egyaránt) a visszajáró tulajdonosokon kívül az állatvédők pontos beosztásban is etették.²³ Mivel a devecseri polgármester, Toldi Tamás, aki egyben a védelmi bizottság elnöke is volt, felelt a visszamaradt állatállományért, így az ő jóváhagyásával, az adataink előzetes

²³ 60/1997. (IV.18.) Korm. rendelet

leadásával és a kontakt személy (Lakos György) megnevezésével tudtunk átjutni a műveleti területre, amelyet rendőrök őriztek (15. ábra) .

15. ábra

Visszamaradt állatok etetése védőöltözetben Kolontáron

(Fotó: saját, 2010.)

5.2.3 A mentett állatok elhelyezése, ellátása

A befogadónál és menhelyeken elhelyezett állatok napi állategészségügyi ellátást igényeltek. Ez a sebeik kötözéséből, fertőtlenítésből, infúziózásból állt. A maró anyagot nyelt állatok mesterséges, akár szondán keresztül táplálása időigényes és nagy gyakorlatot igénylő feladat, akár azoknak a gondozása, akik vérátömlesztésre szorultak. Ebben az esetben a donor állat ellátása külön feladatot jelentett a gondozó személyzetnek! Fontos hangsúlyozni, az államentők kizárólag saját finanszírozásból dolgoztak, elkötelezettségből, hivatástudatból és bár katasztrófavédelmi / polgári védelmi szempontból nem képzett emberek, ösztönszerűleg mégis mindent higgadtan csináltak. Legyen az emberi élet prioritása, a bejelentkezési kötelezettség, a hatóságokkal való együttműködés. Jómagam végig a Polgári Védelem kötelékében dolgoztam , kizárólag az ő utasításukra, engedélyükkel és segítségükkel mehettem veszélyes területre (14. ábra).

5.2.4 A katasztrófa-elhárítás állatmentési feladatai és a részkövetkeztetés

Kimondható és levonható a következtetés:

a magyar állatvédelem történetének első, hatóságokkal való eredményes együttműködése volt a 2010-es vörösiszap-katasztrófa. A hatóságok, legyen az a Rendőrség, Polgári Védelem, Tűzoltóság, partnerként tekintettek az állatmentésben résztvevőkre. Segítségünkre voltak az állatok helyszínen tartásában, értesítettek a bajba jutott állatokról, tűzoltók mosták az iszapos állatokat és a rendőrök kísérték bennünket az evakuált Kolontáron az etetéseknel.

Mivel a koordinációs bizottság tagja az országos főállatorvos²⁴, így kimondható, hogy az állatvédő, -mentő, állategészségügyi szervezeteknek is joguk és kötelességük kivenni részüket a mentésből, ennek azonban szigorú protokollja van. Tudomásul kell vennünk, hogy az adott szervezet munkáját a polgármester és az operatív törzs irányítja.

A helyszínre érkezve:

Meg kell vizsgálni, mi a káresemény, létezik-e konkrét mentesítési terv?

Ha nem: *rászorultsági elv* alapján a sérülteket sérültségi sorrendben kell ellátni, elhelyezni, elszállítani. A helyszínen mérlegelnünk kellett, kik az azonnal ellátást és elszállítást igénylő egyedek és kiket tudunk a helyszínen biztonságba helyezni. Példának okáért az iszaptól habzó, sokkos birkát nem hagyhattuk Kolontáron, viszont Devecseren egy baromfiudvar életben lévő egyedeit fel tudtuk pakolni egy magaslati pontra - természetesen a helyszínen talált szalmával és tiszta vízzel ellátva. Később a tulajdonos elvitte őket.

Fel kell mérni, mi / ki van veszélyben? Fel kell mérni az állományt. Ez menet közben történik, majd változik a napok elteltével.

Földrajzi zónákat kell meghatározni. A helyismeret elengedhetetlen!

Eszközparkot kell felmérni és vételezni. Az első éjszakán saját eszközökkel dolgoztunk, a kapott információknak megfelelően láttuk el magunkat védőfelszereléssel. A későbbiekben a Polgári Védelem elosztóiban tudtuk felszerelni magunkat, ezeken az elosztó pontokon voltak felhalmozva azok az állateledelek is, amelyeket az adományozók küldtek és amelyekből gazdálkodnunk kellett.

Mobil, vagy stabil bázist kell kiépíteni. *Mobil bázisunk* a mentőbusz volt, ahol a szállítóboxok és az elsősegélyláda utazott velünk, helyi *stabil bázisként* pedig a devecseri Polgármesteri Hivatal udvara szolgált.

²⁴ 1999. évi LXXIV. Törvény 10. §

Váltást kell megszervezni, valamint gondoskodni a kommunikációról. Esetünkben ez úgy működött, hogy a Polgármesteri Hivatalban leadott telefonszámainkon értesítettek bennünket, illetve értesítettük egymást. Meglátásom szerint célszerűbb és költséghatékonyabb lett volna egy helyileg használható rádió adó - vevő berendezés, amit felvettek, illetve a munka végén leadtak volna a mentésben részt vevők.

Gondoskodni kell az *egészségügyi eszközökről*. Ezt szintén saját alapból álltuk, legyenek azok a fertőtlenítő szerek, vagy a kötszerek. A menhelyeken elhelyezett állatok állategészségügyi ellátását az adott menhellyel szerződésben lévő állatorvos végezte.

Szállítóeszközökről és *kordonokról* kell gondoskodni. Szállításkor ügyelni kell a hőmérsékletre, a fényellátottságra, és a faji sajátosságokra! Saját boxokkal fuvaroztuk a sérülteket, valamint pányvákkel és hevederekkel rögzítettük őket. Célszerűbb és költséghatékonyabb lett volna, ha a helyszínen ki tudunk alakítani egy karanténudvart kordonokból felépítve. Ehhez elengedhetetlen a szakápolói személyzet, és állatorvosok állandó részvétele.

A későbbiekben gondoskodni kell az állatok visszatelepítéséről, illetve a tulajdonosokkal való kapcsolattartásról. A visszatelepítés akkor történhet meg, ha optimálisak a feltételek. Ha kétséges, a döntés a jegyző hatásköre. A visszaadást és annak körülményeit dokumentálni kell!

5.3 A 2013-as dunai árvíz, az “évszázad árvize”

Jómagam a lakiteleki Üdülő-sori állomásra voltam beosztva. Még az áradás kezdetekor kértem felvételemet az *önkéntesi vonalon*, majd Lakitelekre irányítottak. Itt meglepetés ért, hiszen az eddig megszokott megérkezünk-letelepedünk-ott vagyunk sémának ellentmondva a katasztrófavédelmi sátorban történő *előzetes adategyeztetés és regisztráció* nélkül senki nem léphetett be a műveleti területre. Itt lehetőség volt gumicsizmát, gumikesztyűt vételezni, ásványvizet magunkhoz venni, itt voltak felállítva az ingyenykonyhák és a pihenők is a hivatásos szervek és az önkéntes mentők számára.

Egy állatmentő kollégával párosával jártuk a település vízhez közeli szélét, amelyet az előrejelzések szerint előnt majd a Duna. Utcáról utcára jártunk és felmérést készítettünk, hol, mennyi és milyen állat található. A tulajdonos megy, vagy marad, állatot magával tudja vinni, biztonságba helyezi, vagy sorsára hagyja. Fontos volt tudnunk, mire

számíthatunk, ha lekapcsolják az áramszolgáltatást és megkezdődik a kitelepítés. A mentett állatok számára ideiglenes területet kaptunk a regisztrációs sátor melletti területen, ahol lehetőségünk lett volna akár boxokban, akár kikötve elhelyezni az állatokat a mentés ideje alatt. A felmérés és a folyamatos tájékoztatás ellenére egy alkalommal éjjel kaptunk értesítést, hogy egy előntött garázsból fuldokló állat hangját hallja valaki. A területet már áramtalanították, így a katasztrófavédelem, a rendőrség és egy helyszínen lévő vízimentő egyesület segítségével vízre szálltunk, de későn érkeztünk. A házőrző életét veszítette. Véleményem szerint a tulajdonos gondatlan veszélyeztetés és állatkínzás miatt is felelőségre vonható lett volna!

16. ábra

A mentett állatot zárható boxba kell helyezni!

(Fotó: saját-2013.)

Ezen a mentésen a katasztrófavédelem és a polgármesteri hivatal irányítása alatt ugyan, de szabad kezet kapva végeztük a munkánkat, egy alkalommal karhatalmi segítséget igénybe véve: a tulajdonos nem volt hajlandó a felszólítás ellenére a tenyésznnyulait védett helyre helyezni, el akarta hagyni az ingatlant. Azonnal rendőri segítséget kértünk és kaptunk is, valamint kaptunk tíz fő önkéntest, akik felpakolták a nyúlketrecek egy magaslati pontra. Egy alkalommal pedig lakossági bejelentésre kellett vízre szállnunk egy már előntött területen. Ekkor is a katasztrófavédelem jóváhagyásával, polgárőri kísérettel hajózhattunk ki az előntött területre egy bentrekedt állatért (16. ábra).

5.3.1 Részkövetkeztetés

Ebből az esetből levonható a konklúzió, miszerint a katasztrófavédelemben a civileket érintően hatalmas előrelépés történt, ami alapján elkönnyvelhető, szükség van állatmentőkre a katasztróavédelemben. A XXI. században már eljutottunk arra az erkölcsi fejlettségi szintre, ahol belátjuk, hogy a rászorultság a lábak számától független.

5.4 Állat a metróban

2014. február végén lakossági bejelentés érkezett, miszerint a 3-as metró vonalán, a Nyugati pályaudvar és az Arany János utcai megálló között rendszeresen feltűnik egy fekete kölyök macska. Ezt a biztonsági kamera is megerősítette. Elengedhetetlen volt a hatékony együttműködés, hiszen azonnali reakcióra volt szükség. A BKK vezető diszpécser, a Metró Műszaki Szakszolgálat és a Herend ÖTE Katasztrófavédelmi Állatmentő Szolgálat, valamint számos kisebb szervezet összehangolt akciójával kerültek kihelyezésre az élvefogó csapdák. A sín pár feszültségmentesítése után és a műszaki ügyeleten történő regisztrációt követően a mentők megkapták a szüksége munkavédelmi és balesetvédelmi oktatást, majd éjjélkor mehetek le az állomásra²⁵ (17. ábra).

17. ábra

M3 vonalon, veszélyes terepen

(Fotó: Lakos György, 2014.)

²⁵ 124/2012.BM OKF műszaki mentési szakutasítás IV. fejezet 4.; 6.

A csapat a peron szélénél helyezte el a csapdákat a macska mozgási útvonalában. A csapdák irányába vezető csalétek kihelyezése is megtörtént. Kisvártatva feltűnt az állat, majd a mentésvezető egy speciális teleszkópos hálóval csapdába tudta ejteni. Zárt helyiségben helyezték át a szállítóboxba. Miután feltételezhető, hogy az állat idegenkezűség útján került az alagútba, a büntetőfeljelentés megtörtént.

5.4.1 Részkövetkeztetés:

Ebben az esetben is a „klasszikus hármass”-ként emlegetett szempontrendszer volt a döntő:

- Gyors reagálás
- Speciális felszerelés
- Együttműködés hatékonysága

6. KUTATÁSOM EREDMÉNYEI, JAVASLATOK

6.1 MÁSZ – Magyar Állatmentő Szolgálat felvétele a riasztási rendbe

A Magyar Állatmentő Szolgálat olyan civil állatvédő szervezetek és önkénteseik részvételével alakult állatmentő szolgáltatás, amely különleges veszélyhelyzetekben nyújt segítséget állatok mentésénél. Célja az ember, az állat és a környezet védelmének hatékony szolgálata katasztrófák és rendkívüli esemény esetén.

Rövid távú célok:

- hatóságokkal való szerződés,
- közös akcióterv,
- szakmai tréningek,
- menekítő állomások létrehozása,
- felszerelés bővítése.

Együttműködés alakít ki más civil szervezetek és a hatóság között.

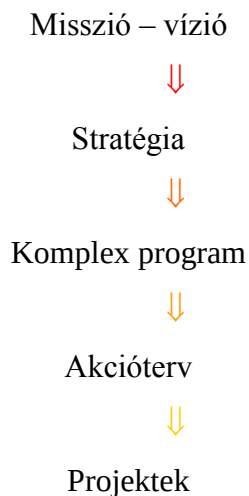
Komplex állatvédelmi tevékenységet végez

- megelőzés, veszélyelhárítás
- mentés, szállítás
- elhelyezés, ellátás
- rehabilitáció repatriáció

Széleskörű célcsoporttal dolgozik:

- vadon élő
- gazdasági
- szórakoztató- és gyógyszeriparban használt állatok
- társállatok
- egyéb ide nem sorolt csoportok

Stratégiai tervezés:

6.2 „Cézár” Bevetési Egység létrehozása

A fent említett MÁSZ *elit egysége*. Tapasztalt szakemberek összeválogatásával ütőképes, bevethető, gyorsreagálású csapat. A Hunor és Huszár egységek mintájára dolgoztam ki a szervezeti felépítést ²⁶ (19. ábra):

Az egység élén áll a csapatvezető.

Alatta a helyette távollétében eljáró csapatvezető-helyettes.

Összekötők feladata: kapcsolattartás a katasztrófavédelemmel, a rendőrséggel, honvédséggel, mentőkkel, a jegyzővel és a polgármesterrel.

Műveleti törzs felépítése:

Műveletvezető

Biztonsági irányítás

Állategészségügy

Hatósági csoport:

ÁNTSZ, NÉBIH és állategészségügyi szakemberekből álló, szakterületükkel kapcsolatos döntéseket meghozó személyekből áll.

Logisztikai csoport:

Feladatuk az ételmezés ellátása, az elhelyezés biztosítása. Etológus és állategészségügyi szakemberek bevonásával az állatok további sérüléseit, egészségromlását elkerülendő!

²⁶ http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=polgarivedelem_hunor

Alegységek:

Alapvetően három tervezhető, csoportonként öt fővel. Egy fő sofőr és segéd, így kialakítható két darab kétfős egység, akik egy fő mentésvezetőből és egy asszisztenciából állnak.

Mentésvezető: terület felderítési alapfeladatait végzi, az ő döntése alapján vethető be több csoport. Azon kívül a mentés fizikai megvalósítását ő végzi az asszisztenciával. A szállítójárműben elsősegélyt nyújt, felméri a sérülés súlyosságát

Asszisztencia: a mentésvezető jobb keze. Részt vesz a mentésben és a sérült szállítójárműhöz való szállítása után az elsősegélyben.

A „Cézár” finanszírozása és állománya

Elképzelésem szerint az egység pénzügyi hátterét (az alegységek kivételével) a központi költségvetés a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve költségvetésén keresztül biztosítaná, a jelenlegi hivatásos katasztrófavédelmi állomány részvételével.

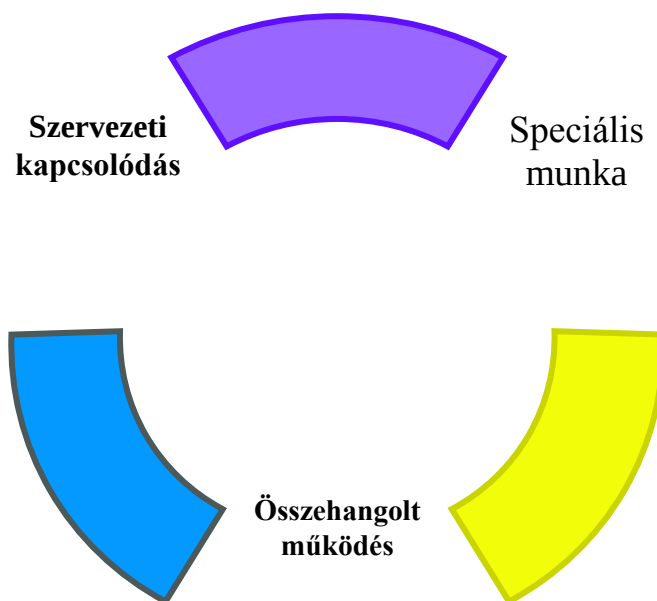
Az alegységek önkéntesekből állnának.

A jelenlegi helyzet szerint minden, katasztrófák során állatmentést végző csoport kizárólag önkéntesekből állt – és mondhatjuk, működőképes volt. Igen ám, de nem szabad elfelejteni, hogy a lényeg a ’szervezeti kapcsolódás – speciális munka – összehangolt működés’ háromszögén van (18. ábra), csak így lehetünk igazán hatékonyak, professzionálisak és biztonságosak!

A „Cézár” rendeltetése

- helyi, területi és országos szintű beavatkozás
- speciális állatmentési feladatok ellátása
- beavatkozó erők megerősítése
- gyors reagálás
- városi kutató-mentő csapat
- mozgósítása és bevetése a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve vezetőjének döntése alapján

18. ábra

Elhelyezése és riasztási ideje

Budapesti központú vezetés, régiónkénti alegységekkel. Készenlét elérése után Budapesten 3 órán belül, vidéken 8 órán belül.

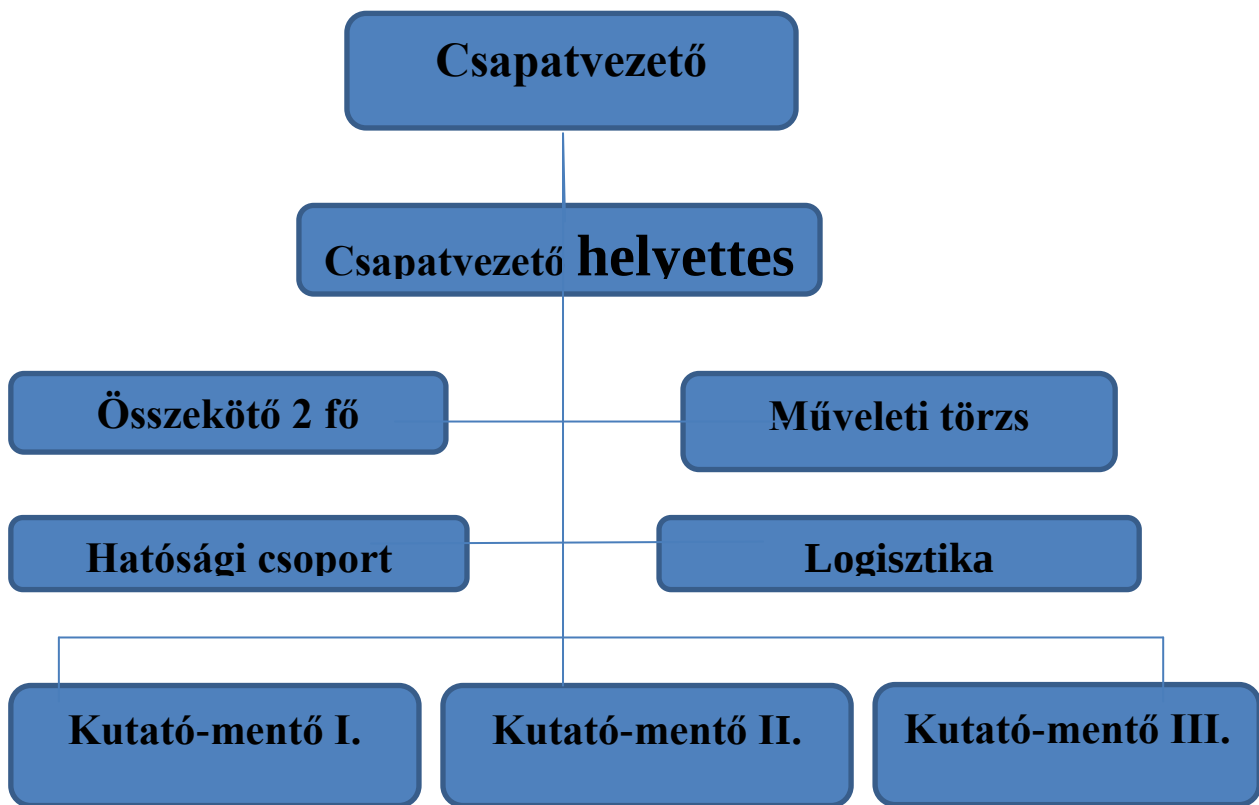
Eszközök

A 2. fejezetben ismertetett mentőautó, kiegészítve:

- Motorcsónak
- Evezők
- Mentőmellények
- Emelőballonok

19. ábra

A 'Cézár' bevetési egység szervezeti felépítése

Különleges ellátási feladat

- kimentett állatok ideiglenes karantén állomáson való elhelyezése
- állatorvosi felmérés
- karanténozás
- kordonrendszer kialakítása
- ezzel egyidőben az állatok menhelyekre való elhelyezésének megszervezése
- állatok szállítása

5. ÖSSZEFOGLALÁS

Dolgozatom témájának aktualitását az a tény adja, miszerint az elmúlt évek ipari és természeti katasztrófái során az emberélet mentésének prioritását figyelembe véve egyre nagyobb teret nyert és társadalmi nyomásra is előtérbe került az állatok mentése.

Ezt a tevékenységet nyugodtan sorolhatjuk a *speciális mentés* témakörébe, hiszen speciális, az átlagostól eltérő felkészültséget, tudást és tapasztalatot igényel.

A jogszabályi háttér feldolgozása után részletesen kitértem a szervezetek jelenlegi státuszára, valamint a minősítési folyamatban való részvételre. A civil szervezetek kötelezettségei és lehetőségeinek ismertetése után részleteztem az állatjóléti veszélyhelyzeteket. Csoportokra bontva tárgyaltam az egyes állatok mentési sajátosságait, az esetlegesen felmerülő problémákat, kritikus pontokat.

Négy megtörtént eset, ebből három saját tapasztalat, a legutóbbi metróból mentés esetét tárgyalva külön ismertettem az állatmentők részvételének módjait, az ott-tartózkodás kérdéseit, valamint az utómunkálatokat. Feltártam az egyes lépések fontosságát és sajátosságát.

Javaslataim, következtetéseim szerint a jelenlegi Magyar Állatmentők Szövetségének helyt kell kapnia a riasztási rendben, hiszen célja az ember, az állat és a környezet védelmének hatékony szolgálata katasztrófák és rendkívüli esemény esetén – a hivatásos állománnyal szigorú rendben működve!

Kutatási munkám végén bemutatam az általam elképzelt bevethető elit egységet, amely szervezeti felépítése a 'Hunor' és a 'Huszár' egységek mintájára készült, tapasztalt szakemberek összeválogatásával ütőképes, bevethető, gyorsreagálású csapat lehet – mindnyájunk védelmében.

Irodalomjegyzék:

1. 32/1999. (III.31.) FVM rendelet
2. 39/2012. BM rendelet a tűzoltásról és a műszaki mentésről
3. 60/1997. (IV.18.) kormányrendelet
4. 1996. évi LV tv.
5. 1998. évi XXVIII. Tv.
6. 1999. évi LXXIV. Tv.
7. 2011. évi CXXVIII. Tv. 73-79.§.
8. 124/2011. BM OKF műszaki mentési műveleti szakutasítás
9. 124/2012. BM OKF műszaki mentési szakutasítás
10. 234/2011.
11. CSÁNYI (1994): Viselkedés, gondolkodás, társadalom... Akadémiai Kiadó, Budapest
12. GERE-CSÁNYI (2001): Gazdaság állatok viselkedése I., Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest
13. GERE (2003) : Gazdasági állatok viselkedése II. Szaktudás Kiadó Ház, Budapest
14. JANZA (1995) : Etológia. ORFK Oktatási és Kiképző Központ, Budapest
15. TINBERGEN (1976): Az ösztönről. Gondolat Kiadó, Budapest
16. Susy Utzinger Tier Rettungs Dienst, állatmentési tréning anyag, 2010.
17. Rex Kutyaotthon Alapítvány, mentési jegyzőkönyv, 2010.
18. Állatvédelmi Őrszem, mentési jegyzőkönyv, 2010.
19. http://huntingpress.eu/magazin/egyutt_a_vadert, 2013.
20. http://www.kisalfold.hu/kepek/allatszallito_kamion_borult_az_arokba_tapszentmiklosnal/2031766/2816434/, 2013.
21. http://www.nyirseghir.hu/kekfeny/leguant_mentettek_egy_nyiregyhazi_lakotelepe_n/22632, 2013.
22. http://www.godollo.hu/_site/doc/newswf2e0072/081022allatt.pdf
23. http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=polgarivedelem_hunor

